

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Srijeda, 19. travnja 1916.

Tiskom i nakl-dom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 279

Sve talijanske navale suzbijene.

Austro-ugarski ratni izvještaji.

Beč, 18. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko i jugoistočno bojište.

Položaj je nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti su jučer Talijani mjestimice razvili živahniju djelatnost. Nad Trstom su križarila dva neprijateljska letjela, koji su bacanjem bomba ubili 2 civilne osobe te ranili 5 osoba. Naša su letjela tjerala neprijateljske letioce od Gradeža, te pogodila jednom bombom neprijateljsku torpednjaču. Na južnom odsjeku doberdopske visoravnine te na Goričkom mostobranu je došlo do topovskih bojeva. Kod Zagore suzbijale su naše čete danas u jutro napadaj uz znatne dubitke po neprijatelja. Tolminski je mostobran sve do noći stajao pod živom topovskom vatrom. Na koruškoj i tirolskoj fronti bili su topovski bojevi sad jači, sad slabiji. Najžešći su oni bili na Col di Lana, gdje se je prama večeri neprijateljska vatra promijenila u bubanjku vatru. Iza po noći izvršili su tu Talijani općeniti napadaj. Mi smo ga suzbili. Kasnije je neprijatelj uspjele, da je podmirao na više mjesta zapadni vršak Col di Lana, te da je prodro u posve razrušene položaje. Boj traje dalje. U dolini Sugane, gdje su Talijani u posljednje doba uznemirivali ponovnim napadajima naše prednje straže, bijaše neprijatelj protunavalom bačen iz njegovih pomaknutih položaja. Kod toga je ostavio u našim rukama 11 časnika, 600 neranjenih zarobljenika i 4 strojne puške.

Zamjenik poglavice generalnog štožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaji.

Berlin, 16. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Naše je topništvo uzelo izdašno pod svoju vatru engleske položaje kod St. Eloia. Suzbili smo lahko slabašnu navalu s ručnim granatama protiv lagunske rupe, što smo ju zaposjeli. Na jednoj i drugoj strani kanala Labassee te sjeveroistočno od Loosa od časa do časa bojevi s ručnim granatama. Na bojištima objestrano od Moze odigrali su se vrlo žestoki topovski bojevi. Na desnoj strani rijeke oduzele su nizsaksonske čete Francuzima na juriš položaje kod kamenoloma, što se nalazi 700 m južno od dvorca Haudromont te na visokom hrptu sjeverozapadno od dvorca Thiaumont. Zarobili smo 42 časnika, među njima tri štopska, 1646 neranjenih i 50 ranjenih vojnika. Osujetili smo svojom vatrom nepri-

jateljske navalne pokušaje u šumi Caillette i uz nj. Francusko je topništvo pucalo izvanredno na naše položaje u ravnici Woevre i na vrhove jugoistočno od Verduna sve do St. Mihiela.

Istočno bojište.

Na dvinskom mostobranu s velikim su se gubitcima skršile jutros rano pred našim položajima južno od Garbunovke ruske navale, što su ih poduzeli na uskoj fronti.

Balkansko bojište.

Nema osobitih događaja.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaji.

Carigrad, 18. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Ništa novoga.

Kaukaska fronta.

U odsjeku doline Čorok i na lijevom krilu bilo je mjestimičnih bojeva. Inače nema promjene.

Balkansko bojište.

14. travnja bacilo je neprijateljsko letalo bez uspjeha dvije bombe na Odrin.

Brzobjavi. Rat.

Opsjedanje Kut-el-Amare.

Berlin, 17. Londonski dopisnik lista „Secolo“ brzobjavlja, da je sjegurno, da položaj engleskih četa u Mezopotamiji ne zadovoljava. Bojazni su glede sudbine generala Townshenda posljednjih dana znatno porasle. Očito da su anormalni klimatički odnosi zajedno sa poplavama nenadano utjecali na tok borbe. Napadno je, da su bili za vrijeme prvih triju mjeseci opsjedanja izvještaji generala Townshenda česti, redoviti i pouzdani, dok počevši od četvrtog mjeseca opsjedanja izvještaji više ne stižu, niti se saopćuju.

Rusija.

Duma odgođena.

Petrograd, 18. (D. u.) Carskim je ukazom bila odgođena дума i državno vijeće do 29. svibnja.

Belgijski automobilski zbor za Rusiju.

Kopenhagen, 17. U dužem članku o belgijskoj vojsci, koji je, po svojoj prilici nadahnut od ovdajšnjeg belgijskog poslanstva, piše „Berlinske lidende“, da je na posebnu želju ruskog generalnog štaba, otišao na rusku frontu zbor automobilskih topova, sastavljen isključivo iz belgijskih

skih časnika i momčadi, te da će tamo sudjelovati kod operacija.

Italija.

Novi pozivi u Italiji.

Rim, 18. (D. u.) Službeni je list izdao zapovjed, da se upozovu pričuvnici 1. i 2. kategorije godišta 1876. alpinaca i pričuvnici cjelokupne 3. kategorije godišta 1880, koji se upozivljuju s naznačenjem mjesta kroz razne skorajšnje rokove.

Neutralne države.

Ograničenje dopusta u nizozemskoj vojsci.

Haag, 17. Ograničenje se dopusta u nizozemskoj vojsci još uvijek strogo izvršuje. Tako su na primjer bili obustavljeni židovski vazmeni dopusti. Iz toga se zaključuje, da će za vazam biti uopće svi dopusti obustavljeni. Neki nizozemski list piše, da nemir, koji je u Ladenu već doveo do upadica među vojnicima, osobito u južnoj Nizozemskoj, raste. Prilike između tamošnjim posadama jesu sve drugo nego mirne. Ako se kod dijeljenja vazamskih dopusta ne bude mlo postupalo, moglo bi doći do ozbiljnih nemira.

Raskol na strani švedskih socijalista.

Stockholm, 17. Dio socijaldemokratske skupine u švedskom državnom saboru, među njima i gradonačelnik Lindhagen i redaktor Hoeglund, koji se sada nalazi u zatvoru, jer je optužen radi veleizdaje, dakle takozvan mladi socijalisti, pritužili su se u nekom pismu na predsjednika skupine i na povjerenstveni odbor stranke radi premanje slobode kretanja u stranci te zahtijevaju, da se taj nedostatak odstrani. Taj je korak naperen proti vodji stranke Hjalmaru Bratorigu i protiv njegovog diktatorskog postupanja u stranci. Poticaj tome gibanju dao je strankin tajnik Friderik Stroem. Za sada ima u parlamentarnoj stranci 15 nezadovoljnika. Čini se, da će oni istupiti iz stranke te osnovati novu stranku.

Amerika.

Wilson sastavio novu notu Njemačkoj.

Washington, 18. (D. u.) „Daily News“ je primio iz Washingtona ovu vijest: Wilson je radio jučer na novoj noti Njemačkoj. Drži se, da je već dovršena. Ali nije stalno, hoće li se ju odmah otposlati, ili pak dulje pridržati, da se ju predloži vodećim državniciima u kongresu. Njezin se sadržaj strogo skriva. Ne vjeruje se, da će biti nota ultimatum u tom smislu, da bi se postavio Njemačkoj kakav rok. U Washingtonu imade se dosta razloga za uvjerenje, da Berlin ne želi nikakvog preloma, te da je istim duhom zadaje. Ali se ne će ipak odgadati riješenje u bezkrajnost.

Washington, 18. (D. u.) Reuterov ured javlja: Wilson je dovršio sasvim svoju notu Njemačkoj.

Meksikansko-amerikanski boj po ulicama.

London, 17. Listu „Morningpost“ javljaju iz Washingtona: Uz zapovjed majora Topkina

dojalo je u srijedu o podne 150 američkih konjanika u meksičkom mjestu Parral, premda je bilo izmedju meksičanske i američanske vlade utanačeno, da ne će ni u jedno selo ili grad uničiti ma i koja kaznena ekspedicija. Izviđačima je naime majora Topkinsa bilo javljeno, da se je Villa sklonio bio u Parralu, te je Topkins radi toga opravdano držao, da može raditi i prijeko svojih uputa. Glavni je trg Parrala bio napušten, kad je maleni konjanički odio došao u grad, i Topkins je dozvolio svojim vojnicima odmor. No jedva što se je to zbilo, provališe iz okolišnih kuća vojnici, a sa pokrajnih ulica iskočiše hrpe oboružanih Meksinaca i navalise na Američake. Ovi su se potonji pokazali veoma hladnokrvnima. Brzo su sjašili, našli skrovišta i počeli mirno i promišljeno pucaati. Prema posljednjim su vijestima bili Američanci u pogibelji, da budu opkoljeni i do posljednjega čovjeka oboreni. Imali su teskih gubitaka. Američanki je vojni ured veoma uznemiren, jer još nema službenih izvještaja. General Furston još nije odgovorio na brzogovni upit vojnog ureda. Boje se, da je brzogovna sveza prekinuta.

„Daily Telegraph“ doznaje iz New-Yorka, da su prodrle američke čete, koje su pred mjesec dana prekoračile granicu, više od 400 milja u pustinju, te da su održale teblabe sveze sa granicom. U Washingtonu preko rastućim nemirima sakupljanje Carranzovih četa na obim stranama ovih linija. Činjenica, da se o prohodu četa nije sklopio nikakvi formalni ugovor, jest za Carranza, što se i u Washingtonu priznaje, vrlo ugodna, te se predviđa, da će Wilsonu biti tesko umiriti meksičkomu vladu te istodobno nastaviti lov za Villom, kojega javno mnijenje zahtijeva.

Dogodjaji na moru.

Pctopljeni parobrod.

London, 18. (D. u.) Reuterov ured javlja: Bio je pctopljen norveški parobrod Papelera. Posada se je spasila.

London, 18. (D. u.) Ruski je bark Schwaan bio torpedovan. Posada se je spasila.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 16. Službeni izvještaj od 15. o. mj.:

Zapadna fronta.

U području Uexküllskog mostobrana topovskij boj. U večer 12. o. mj. kušali su Nijemci da navale od jezera Svanten do onoga Ilsen, ali su bili suzbijeni. Po topovskoj pripravi napali su opet Nijemci isti odsjek, ali ih je naše topništvo opet suzbilo. Ostavili su veliki broj mrtvih i ranjenih pred našim opkopa. Neprijatelju je topništvo razvilo živahnu djelatnost blizu Mjadzjolskog jezera i dalje na sjever, kao što i u odsjeku Narockog jezera, sjeverno od Smorogona. Blizu kolodvora u Losovski (35 km. istočno od Postavija) pogodilo je naše topništvo i oborilo neprijateljsko ljetalo, koje je palo kod sela Gluhokoje 55 km. istočno od Postavija.

Galičijska fronta.

U okolici smo Tribuhovca (6 km. jugoistočno od Bucea) suzbili neprijateljsku navalu na uscu od Stripe: nase su čete zaposjele vrh imenom Popov Grab i opkope južno od njega. Suzbili smo dvije neprijateljske navale, kojima je htio da opet osvoji izrubljeni srez, zadavši neprijatelju teskih gubitaka. Po dojakšnjim smo izvješćima zarobili za tih bojeva 100 vojnika, a medju njima 5 časnika. 12. o. mj. prisililo je naše ljetalo neprijateljsko, koje je letjelo od Bojana prema Chotinu proti našem lijevom krilu, na uznap. Istodobno uspjelo je drugom ljetalu, da doznaje sve do Zvančica na Dnjestru, pred Chotinom, i da baci 5 bomba, koje su ranile straze, što su se nalazile u Anatoliusu i u Postavmecu. Kada je o tom car doznao, koji je nadzirao vojsku na 6 vrsta od Zvančice, podijelio je ranjenicima krest S. Jurja IV. razreda.

Francuska.

Paris, 16. Službeno izvješće od 15. o. mj. 3 sata poslije podne:

Sjeverno od Roye rastjerali smo pučanom vatrom izvidničko odijeljenje, koje je kušalo da se približi našim jarcima kod Parvillersa. U čitavom Verdunskom području nije bilo tekoni nijedne pjesadijske navale. Sjeverno od Mose dosta živahno opstrjeljavanje naših pozicija od Malancourtske sume do vrha broj 304. Nase su baterije mnogo djelovale na tom dijelu fronte, osobito zapadno šume Bois de Corveaux i protiv nekoliko pripjegaža na potoku Forges. Istočno od Mose i u Woevru isprekidano opstrjeljavanje. U Vogeziama je bilo nekoliko okršaja izmedju ophodnja. Južno od gudure Markirch opkolili smo svojom vatrom njemačko izvidničko odijeljenje.

Talijani.

Rim, 17. Službeni izvještaj od 16. t. Topovska djelatnost i kretanje neprijateljskih četa u odsjeku medju dolinom Lagarie i dolinom Suga. Odbili smo malene neprijateljske napadaje protiv naših položaja kod Soglio d'Aspio i Milegrobe (visoki Astico). U dolini Soga na pristili smo neprijatelja, da je ostavio pozicije na Monte Carbonile, jugoistočno Levica, koji su uvijek pod našom topovskom vatrom.

U Koruskoj topovskij bojevi u odsjeku od visokog Degana do visokog Buta. Na Mrzlom vrhu je naperio neprijatelj bezuspješnu vatra iz strojnih pušaka i pušaka proti našim položajima, koje je uzaludno napadao 13. Na Krasu su nase čete zauzele neke položaje kod Seica i Tržića.

Politika.

Grčka na konačnom rasrjeđju.

Dopisnik novina „Vossische Zeitung“ javlja iz Atene: Iz posve pouzdanog vrela saznajem ovaj razlog glede zaposjednuća otoka Kefalonije. Neposredni je povod tomu dela engleskog admirallati potpuna nedjelatnost talijanske flote. Radi njezinog potpunog pomanjkanja inicijative postao je Jadran potpuno slobodnim područjem za djelovanje c. i kr. pomorskih vojnih sila, i pšto se talijanska mornarica nije mogla odlučiti, da ovo ili ono poduzme, bila je konačno Engleska prisiljena, da se lati zgodnih mjera. Ponovni upit glede propusta prolaza srpskih četa kroz Grčku, koji je bio stavljen upravo prije mjesec dana po prvi put, imade svoj izvor u energičnom otklonu francuskog ministra odgovornosti za prijevaz na moru.

Zabrana grčke vlade glede propusta srpske vojske kroz grčko zemljište otvorila je grčkoj opoziciji i četverosvezi oči te ih poučila, da u tom slučaju palica ne će popustiti, nego da će biti p elomljena. Dakako da se još posve sigurno ne zna, da li će se ovakav ili slični pokušaj u ovom ili onom obliku još kad opetovati, i da li će se pokušati, da se izvede na zemlju i vladu poostretnom blokadom pritiska. A i u tom bi slučaju bio uspjeh veoma sumnjive vrijednosti. Neuspjeh je prvog pokušaja veoma dobro djelovao i ponajpače narodu otvorio oči. Jamačno nije ovo bila posljednja kriza, no svaka bi nova ovakova kriza bila jasnim znakom fljaska četverosveze i pristaša Venizelosa.

Engleski je poslanik Elliot izjavio u jednom interviewu, e mora da četverosveza traži prijevoz Srba kroz Grčku. To je bilo ujutro, i sva je Atena očekivala dementi. No urveće je iskazao Elliot, da ta njegova izjava ne odgovara posve njegovim riječima, no da se smisao podudara s onim, što je bio kazao. Dakako, da novine pišu o tom i ovako i onako. Tako se glasa, da je cenzura propustila brzogav tudjeg jednog izvjestitelja prema kojemu da se mjerodavni krugovi nedaju riješenju u tom, što bi srpske čete došle preko Santa Quaranta i Korice u Macedoniju, dok bi se samo njihove neoboružane zdravstvene i ženijske čete otpremile iz Patrasa u Larisu. Nadaj se veli, da su odlučili, da će Korintski kanal i otok Eubeju isto tako staviti pod englesko-francuski nadzor. Na pitanje, da li nijesu Srbi ovamo prevezani pod izlikom, da zaposjednu Atenu, odgovorio je Elliot sa smijehom. Grčka je vlada sad kao i prije čvrsto odlučila, da ne pušta Srba preko grčkog zemljišta.

Gospodarske bilješke.

U nasoj monarhiji su predradnje za nove ratne zajmove u potpunom toku, te su zaokupile svekoliko zanimanje gospodarskih krugova, jer se sada publikacijama bilanca novčanih zavoda i industrijalnih poduzeća ne podaje tako velika pažnja, pošto se već unaprijed znade, da su uspjesi dobri, a nekih poduzeća dapače predobri. Veliko je naravski zanimanje i za žetvu, no mi ćemo ove godine u tom pitanju biti više rezervirani nego prošle godine, jer smo lani bili preveliki optimiste i prema stanju u početku ljeta prosudjivali žetvu osobito povoljno, koja ali uslijed kasnijeg lošijeg vremena nije osobito ispala. Tako mislimo, da sadanji čas nikako nije podesan da prosudjujemo kakova će biti žetva.

Pitanje Nizozemske još uvijek zanima interesirane krugove Europe, no mi smo se svi već pomalo naučili na lakve zemlje, gdje neprestano može kriza izbiti, kao na primjer u Rumunjskoj i Grčkoj, tako da jedna država više ili manje ne čini veće brige. Nesto je neugodnije sa Nizozemskom ako ne uzme u obzir što smo mi sve kroz tu državu dobivali, jer Nizozemska u koliko je mala, to tim više imade velikih kolonija, odakle dolaze mnoge sirovine.

Sveopću pažnju pobudio je govor njemačkog državnog kancelara koji je izjavio, da će karta Europe poslije rata sasna drugačije izgledati nego prije rata. Kako će u istinu izgledati nije Belgijano rekao, već je samo nataknuo, da će se u Decigiji dati glavna riječ Flamima, da će se stvoriti nadležno Poljsko kraljevstvo. Je li će te države samostalno biti ili pod čijom vlasti nije kancelar izjavio, što je i pojmljivo, jer sada još nije čas, kad se može o tim svim pitanjima reći sve što se misli.

Vrlo je zanimiva bila u engleskom parlamentu rasprava o državnom proračunu. Engleska stavlja u svoj proračun do konca travnja buduće godine 1917. predpostavivši, da će rat trajati, te si osigurava sredstva za trajanje rata do tog doba. Engleski proračun predviđa ništa manje izdataka nego 37 milijarda kruna. Od toga će se veći dio izdataka namiriti zajmovima, a manji dio sa porezima.

Govor državnog kancelara, kao i izjave engleskih ministara osobito su važne za gospodarski svijet. Iz ovih triježno iznesenih govora vidi se naime posve jasno, da za sada nema nikakvih izgleda za mir i da državni računaju sa produženjem rata. To gospodarski svijet mora uzvratiti, te u svojim dispozicijama tako udesiti, da se iste ne obaziraju na osnovi skorog svršetka rata.

Sitne vijesti.

Prestupci američkih podmornica. Reuter javlja iz New-Yorka, da američki listovi na posprudni način pišu o njemačkoj noti glede potonuća trgovackih brodova, te da njemačke izjave čine smijesnim. Reuter opetuje kratku opazku „World-a“, koja pita, sta ostaje dalje Americi nego prekinuti diplomatske odnose sa Njemačkom. U jednoj washingtonskoj vijesti kaže Reuter dalje, da je prijedlog Njemačke u stvari „Sussex-a“, koja se imade podastrijeli obrambenom sudu, u vladinim krugovima pospjesio izjavu, da Amerika radi pitanja, koja se tiču života američkih građana, ne će da dodje pred obrambeni sud.

Novi uspjesi podmornica. Prema vijestima iz Cagliari razvio se ovih dana nedaleko Santa Caterina boj izmedju dva parobroda nepoznate narodnosti i jedne podmornice, koja je jedan brod zaustavila. Ovaj je izalio njezikoliko hitaca prema podmornici, kroz koje je bio prizvan drugi brod, koji je također na istu pucao, te je ona pobjegla. Talijanska cenzura zabranila je svaku vijest o ovome slučaju.

Brod „Clara Nicol“ doveo je u Ymuiden 14 Norvežana, koji sačinjavahu čielu momčad parobro-

broda „Arena“ (1019 tona), koji da je bio od jedne njemačke podmornice torpedovan.

Iz Palma de Mallorca se javlja: Ladja „Jaime II“ našla je spasavajući čamac sa brodolomcima, koje je preuzela. Isti su bili komandant francuskog parobroda „Vega“ (2957 tona), koji je putovao iz Bahija u Brazilju. „Vega“ je susreo jednu podmornicu, koja je upravo potopila jedan engleski brod sa 10.000 tona i jednu rusku jedrenjaču. Zapovjednik je dao komandici nekoliko časaka vremena, da se spase. Po tom dao je izbaciti jedan torpedo i dva topovska hica, koji su „Vegu“ brzo potopili. Ovo je bila ladja, koja je spasila 143 putnika španjolskog parobroda „Principe de Asturias“. Komandant „Vega“ sastojala se od 33 osobe.

Parobrod „Villena“ sa 5 častnika i 21 mornar engleskog parobroda „Argus“ (1238 tona) pripisao je ovamo; sudbina ostale komandici nije poznata. Parobrod „Mallorca“ stigao je iz Palme te je preuzeo komandant također potopljenog engleskog parobroda „Orlok Head“ (1945 tona).

Lloyd javlja, da je engleski jedrenjak „Inverlyon“ od podmornice potopljen. Dvanaest momaka posade je spašeno.

Engleski ocelni jedrenjak „Primus“ (1091 tona, sagradjen u Engleskoj 1891), koji je koncem listopada otisao sa žitom za Englesku, izgubio se je sa 17 momčadi.

Holandijski parobrod Alvina. Po Reuterovoj vijesti je zaključen sud o dobrom plijenu o holandskom parobrodu „Alvina“. Osuda bit će za nekoliko dana proglašena. Kako je poznato, bila je „Alvina“ na svom povratku na putu zaustavljena, jer je, kako optužba tvrdi, neprijateljske ladje sa ugljenom oskrbljivala. Odvjetnik rotterdamskog vlasnika broda iztknuo je, da parobrod ne može biti zaustavljen, jer je na jednom od prijašnjeg puta imao kriomčar-ku robu, našto nadodvjetnik misli, da se u ovom slučaju ne radi samo o kriomčarskoj robi, nego o neutralnom držanju parobroda, što je jednako izravnom sudjelovanju neprijateljstva. Iz ovog se razloga mora brod držati kao neprijateljski.

Engleski poštanski razbojnici. Škandinavski američki brod „United States“ iz New-Yorka stigao je u Kristijaniju. Ležao je tri dana u Kirkwall-u, gdje mu je listovna, vrijednosna i omlotna pošta, ukupno okruglo tisuću velikih vreća, oduzeta. Samo dvije poštanske vreće, koje bijahu za jedan pred Carigradom stojeći američki ratni brod određene, ostale su netaknute. Jedan dio tovara mora se povratiti u Englesku. Na ladji bijaše više Nijemaca, koji su slobodno dalje putovali i o podne u Kopenhagen prispjeli.

Dvojezični Asquith. Javlja se iz Londona, da su Asquithove izjave proizvele u Vatikanu veliku pozornost, jer je obećao papi, svaku ponudu, koja mir unapređuje, sa engleske strane podupirati. Govori, koje je poslje svog povratka iz Rima držao, i u kojima je odmah opet izričito naglasio, da neće sklopiti mira, dok nebude uništena Njemačka, izazvali su stoga u Rimu začuđenje.

Londonski namještenici tramwaya obustavili su rad, što je dovelo do potpunog pokbranja prometa. Vodje tramwaya boje se, da će njihovu službu preuzeti žene, jer su oblasti već učinile pokus, da žene izobrazu u vođenju tramwaya.

Kako Times javlja, objavilo je Great Eastern, željezničko društvo u Londonu, da će sa 1. svibnja zatvoriti šesnaest kolodvoru u Londonu i za osobni promet. Ova mjera nastaje radi vojničkih potreba i radi pomanjkanja činovništva i namještenika, pošto je više od 17 posto namještenika stupilo u vojsku.

Žene u francuskim vojarnama. Francuzki je ministar rata odredio, da se za obavljanje pomoćnih poslova u vojarnama (kuhanje, ribanje, pranje, šivanje i pisanje) imadu upotrebljavati ženske, kako bi bilo što više mužakaraca za frontu.

Sitne vijesti iz Rusije. U Petrogradu je vojna uprava zaplijenila veliku tvornicu potkova i čavala, vlasništvo veleindustrijalca i senatora u Lübecku Possela te ju pretvorila u vojno-tehničku tvornicu pod nadzorstvom ratnog ministarstva. Isto je tako učinilo ministarstvo trgovine sa tvornicom čavala mjernika Nadela u Feodoziji. Cijena se je čavala podigla u Rusiji za čitavih 625 postotaka.

Na prijedlog predstojnika najviše zdravstvene oblasti, princa Oldenburskog, doznačila je vlada 300.000 rubalja za uređenje uzorne tvornice kemičkih i ljekarničkih proizvoda, koja bi se imala spojiti sa tehničkom visokom školom u Moskvi. I u Kostromi kane da sagrađe veliku kemijsku tvornicu. Jedan bi dio troškova prošlo ministarstvo trgovine u ime beskamatnog zajma, a ono ostalo dala bi najviša zdravstvena oblast.

Jedno od najvažnijih gospodarstvenih ruskih pitanja u najskorije vrijeme kao da je ponovno otvoreno brodovnog prometa na Volgi. Već prošle se godine veoma podigle cijene za tovarni promet po Volgi. Na pruzi iz Sarepte u Rybinsk plaćalo se je već tad 5 kopajekka po pudu, umjesto prijašnje 2 kopječke. Da se može više robe i blaga tovariti i prevažati, nakanila je bila vlada već prošle godine da sagrađi 33 velika tovarna broda, koja bi mogla da sveukupno nose preko četiri milijuna tereta. No ta se osnova nije mogla da provede radi nestašice radnika. Mnogo važnije je međutim kod tog prijevoza pitanje goriva. Nafta nema nigdje. Veletršci natom ne kane ni najmanje da prodavaju naftu po najvišim onim cijenama, koje ih je odredila bila vlada, pogotovo, što su posljednjih dana izgorjela u Baku četiri bogata vrela i jedno skladište nafte. Kod česa je bilo štete više od podrug milijuna rubalja.

Domaće vijesti.

Imenovanja. Predsjednikom pokrajinskog ispitnog povjerenstva za obrtne pomoćnike za Istru bio je imenovan za daljnje trogodište inžinir Hermann Corelli, a njegovim zamjenikom Valdemar Albrecht.

Mali Lošinj. Viš. gosp. Ivan Gršković, feldkurat, darovao je mjesnoj „Družbinoj“ školi K 10, na čemu se najsrdacnije zahvaljuje Upraviteljstvo škole.

Osim na naseljivanje unutar njemačkih granica moramo da ponajprije vratimo našu pozornost na politiku naseljivanja u kolonijama. Kada smo godine 1880. došli do naših kolonija, zanijela je prijatelje kolonija misao kolonijalnog naseljivanja. Tada je država svake godine izgubila 200.000 svojih sinova, koji su si morali tražiti zaradu u tuđini, u prekomorskim zemljama, te koji su jačali tuđa plemena. Što se je kasnije više iskazalo, da naše kolonije nijesu u stanju, da prime sve njemačke iseljenike, tim je više stupala u pozadinu politika naseljivanja. Uslijed velikog razvitka naše industrije, koja je vukla na sebe uvijek više ljudi i time bacila iseljivanje na najniži stupanj, došlo je pitanje kolonijalnog naseljivanja posve u pozadinu. Je li sada došao čas, da opeta postavimo u ospredinu pučanstvena pitanja?

Već čitav prigovor: kako možemo nakon krvnih žrtava ovoga rata naseljivati, kada nijesmo ni prije imali dosta ljudi? Prigovor bi bio opravdan, kada bi Njemačka nakon rata mogla nastaviti svoj gospodarstveni razvitak ondje, gdje je pred ratom stala. Ali to ne stoji. Sigurno je,

da će nadomjestenje upotrebljivanog vojnog materijala dati industriji za kratko vrijeme posla, ali što onda? Onda će njemačka industrija morati da nanovo osvoji prijašnja područja svojih konsumentata, svoju trgovinu i prijašnje trgovačke ceste, a kod toga će naići na čvrst otpor sa strane svojih starih protivnika Engleske i Francuske. Došlo ili ne došlo do gospodarske sveze u četvornom savezu, stalno je, da će osobito Engleska iz svih sila nastojati, da zapriječi novo gospodarstveno ojačanje Njemačke. Dosadnji potez vojske jasno nam pokazuje, da Engleska još uvijek u punoj mjeri posjeduje svoju prokušanu ustrajnost i bezobzirnu energiju. Ona će kušati da otečava Njemačkoj opskrbljivanje prekomorskim surovinama, koje je tekom rata potrošila. Dalje ćemo još morati trpeti radi ojačanja Japana i Udruženih država, jer je međutim prvi osvojio istočnoazijsko tržište, a druga južno-američko. Gospodarstveni napredak tih država bit će po Englesku neugodan, ali mnogo više za nas, koji ćemo morati u svjetskoj trgovini iznova započeti.

Sjećajte se Crvenog križa!

da će nadomjestenje upotrebljivanog vojnog materijala dati industriji za kratko vrijeme posla, ali što onda? Onda će njemačka industrija morati da nanovo osvoji prijašnja područja svojih konsumentata, svoju trgovinu i prijašnje trgovačke ceste, a kod toga će naići na čvrst otpor sa strane svojih starih protivnika Engleske i Francuske. Došlo ili ne došlo do gospodarske sveze u četvornom savezu, stalno je, da će osobito Engleska iz svih sila nastojati, da zapriječi novo gospodarstveno ojačanje Njemačke. Dosadnji potez vojske jasno nam pokazuje, da Engleska još uvijek u punoj mjeri posjeduje svoju prokušanu ustrajnost i bezobzirnu energiju. Ona će kušati da otečava Njemačkoj opskrbljivanje prekomorskim surovinama, koje je tekom rata potrošila. Dalje ćemo još morati trpeti radi ojačanja Japana i Udruženih država, jer je međutim prvi osvojio istočnoazijsko tržište, a druga južno-američko. Gospodarstveni napredak tih država bit će po Englesku neugodan, ali mnogo više za nas, koji ćemo morati u svjetskoj trgovini iznova započeti.

(Nastavit će se.)

Kolonijalno naseljivanje i pučanstvena politika.

(Nastavak.)

Sasma je drugog značenja seosko naseljivanje, koje se može promicati kao unutrašnje i vanjsko naseljivanje. Unutrašnje naseljivanje učinila je svojom zadaćom pruska država već prije tridesetak godina, ali uza sva nastojanja privatnih krugova pošlo je u ovo doba za rukom naseliti tek 40.000 obitelji. Iseljivanje sa sela bilo je time tek u malenoj mjeri naknadjeno. Najveće poteškoće pravio je otpor veleposjednika i narodne težnje Poljaka. Što se veleposjednika tiče moći će se valjda poravnati interesne opreke. Najžalostnije izgleda u tom obziru u velikim kneževinama Mecklenburg-Schwerin i Mecklenburg-Strelitz, gdje su dvije trećine polja i šume u rukama latifundista. Uslijed toga je u tim državama gustoća pučanstva najmanja u cijeloj Njemačkoj, dok naime dolazi u njima 49 doista 36 stanovnika, na četvorni km, dolazi u Njemačkoj poprečno 120 ljudi na četvorni km.

Razne vijesti.

„Zašto ne salutiraš?“ U Kanizi je nadporučnik susreo običnog vojnika, koji je prolazio kraj njega sa cigarom u ustima, a salutirao nije. U lijevoj je ruci držao palicu o koju se upirao, a obučen je bio siromaski. — „Zašto mi ne salu-

tiraš?“ upitao ga nadporučnik. Vojnik bi rado udario petama, ali vidi se da neide. Na pitanje odgovori: „Molim ponizno, gospodine nadporučniče, desna mi ruka nije prava, već umjetna, ali ju još ne znam pomicati. S lievom se pako rukom moram upirati o palicu, jer mi umjetna noga još nije sigurna“. Nadporučnik je na to učinio pozor

i s najvećim poštovanjem pozdravio vojnika invalida.

„HRVATSKI LIST“ može se kupiti u Vodnjanu kod prodaje duhana Debetto već rano u jutro.

Svakovrstne pisarničke potreštine

za

urede, privatnike, trgovce

itd.

preporuča na debelo i drobno

PAPIRNICA

Jos. Krmpotić - Pula

Uništavajte muhe da se ne umnožavaju!

B. BUDISAVLJEVIĆ.

Na ličkoj stepi.

— A kako mu se veli, poglaviti ili presvijetli ili još drugačije? A načelnik dosta zlovoljno promrsi: Gospodin upravitelj — zar si već zaboravio — redovito spominje, da je velemožni gospodin, pa ćemo mu i mi tako govoriti. Recite to i mladima, da ne bude „falinge“ . . .

Blagajnik Staniša, vršnjak bilježnikov, nešto se putem ustavio, a baš njega najželjnije iščekuju druzi, jer i ako su preksinoć prebrojili „kasu“, palo je i jučer novaca; i ako su jučerašnju uplatu u blagajnu spremili, ko zna, da li je ona u sve dnevnik redovito uvedena, pa bi moglo o nečem zapeti. Vrag je, brate, kasa, a vrag nikad ne spava!

Ganja Maniša četnike, da sobe poskrope i brže pometu, pa sam premješta svjetiljke i puške, sunnjivcima oduzete, i kupi komadiće artije, što su ih nemarni pisari sinoć na podu ostavili, a sve popolijeće k vratima: blagajnika ne ima te ne ima.

Bilježnik Danisa praši i reda i slaže zapisnike svoje struke, a sve posrće, mrmrlajući, amo tamo, kad ne nadje na svom mjestu koje bilježnice. I sve otpuhuje, a čuti je škrgut jadljiva mu zuba na nesmotrene pisariće i tihanu kletvu „vrag u njih puka!“

U te mjere žurnim korakom uljega blagajnik. „A ma gdje si, tri put ti trikrat imena nebožjega, nesrećni brate i kune, ne ujo te mrki vuk“ — propišti od muke stari Maniša, a njemu će Da-

niša: „Ne pitaj, ne ljuti se, nijesam nikako mogao ranije.“

— Ma šta ti je bilo, šta te je ustavilo, za Boga?

— Mrsko mi je reći. — odgovara Staniša i protire ono progrušane kudjelje na glavi — a kad već hoćeš da znaš, u onoj hitni zaboravio rubac oko vrata, pa kad na p'puta amo, osjetio da ga ne ima, a ja treći kući. Evo sam se sav u vodu stvorio.

Tako Maniša Staniši, Staniša Maniši, a u taj mah priskoči bez daha dugoljisti, koštunjavi čelnik Alija: „Eto ga-a, eto ga-a.“

— Koga, nesrećo? — zlovoljno ga presiječe Maniša.

— A ma velemožnoga, kako li mu se kaže, usplahireno zabrza četnik.

Zgledaše se za tren sva trojica nijemi.

— Uh naopako, sâm ga vratar tako rano nosi, — blagajnik će Staniša. Ali načelnik se svjesnije oglasi: „Pa šta će nam biti, nas je ured u redu, a ako što nadje da nije, mi ćemo se opravdati ili popraviti, dâ: ne benavite, junaci, svaki na svom mjestu mirno stoj i razumno odgovaraj.“ Pa trgne Aleksu: „Poteci po barjak.“ Ovaj brz na posluhu, ali spor na misli, odleti u momačku sobu, a dok Maniša pred vrata, da se pokorno javi kao općinski načelnik, eto već i podžupana s lijeve, a u taj isti mah i Alekse s desne strane s narodnim barjakom u desnici ruci, još onako u kožnom omotu. „Hm“ — tih škripne Maniša — „objesi, objesio se!“ Nu tad je već kasno bilo izvršiti ovu novu novu zapovijed.

Povisok, plećat, nešto malo prosjed, ostrasura pupčasta oka, a progrušane kratke brade i ojačić crnih brkova, gospodin se podžupan ustavi pred Manišom, a ovaj odriješti glasno: „Velemožni gospodine, javljam se pokorno kao načelnik ove općine.“

— Vi ste načelnik. — reći će ozbiljno podžupan — gledajući u starčinu kao tisti jaku, kao borit nspavnu, pa će dovrići: „Koliko služite već?“

— Četrdeset i osam godina.

— Kao načelnik, mislim.

— A ja, treću godinu, molim pokorno: dva-deset devet sam ravnih služio kao vojnik i podčasnik, šesnaest kao lugar i nadlugar, a sad treću als Gemeinde-Vorstand.

— Lijepo. — Imate li jaku porodicu?

— Dvije kćeri i dva sina; kćeri već davno poudate, u sinovi i njihove vamilije i sad u jednoj zdruzici.

— A kad ste odlikovani?

— Bei Maganta als Titular-Feldwebel, — staracko se glasi junackim ponosom, a sijeđe mu brćine voljko poigravaju, i posteno oko blagom biagovoljom sja.

— Drago mi je, — klimne podžupan i poizdigne obod laganu bijelu ljetnom skrilljaku na glavi. — Ajdemo u ured!

Desno od ulaza soba je općinskoga bilježnika, do nje općinskoga načelnika i blagajnika s blagajnom. I Danisa i Staniša ukipili se pred bilježnikovim stolom kao u frontu.

(Nastavak slijedi.)